

тами» частину 6 статті 1056-1 Цивільного кодексу України, яка встановлює вимогу визначати у кредитному договорі із змінюваною процентною ставкою максимальний розмір збільшення процентної ставки, визнано надімперативною нормою. Таким чином, при застосуванні до кредитного договору права держави кредитодавця вимагатиметься також дотримання частини 6 статті 1056-1 Цивільного кодексу України.

Тобто, зазвичай, надімперативні норми блокують функціонування колізійних норм, що визначають право, компетентне щодо відповідних правовідносин, лише в тих межах, в яких такі правовідносини врегульовані надімперативною нормою, і останні не витісняють застосування іноземного права, обраного на основі колізійних норм, а скоріше застосовуються поряд із відповідними нормами іноземного права, за умови їх відповідності. Інакше кажучи, надімперативні норми повинні розглядатися як виключення із колізійного правила, призначене безпосередньо вносити корективи до правового регулювання правовідносин з іноземним елементом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гетьман-Павлова И. В. Международное частное право: Учебник. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 752 с.
2. Корецкий В. М. Очерки международного хозяйственного права / В. М. Корецкий. — Х. : Харків-друк, 1928. — 133 с.
3. Звеков В. П. Международное частное право. Курс лекций. — М. : Издательство НОРМА, 2000. — 686 с.

Барановська Н. О.,

студентка,

Національний університет державної податкової служби України

ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ АРБІТРАБЕЛЬНОСТІ В МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ АРБІТРАЖІ

Розвиток процесу європейської інтеграції вимагає від України здійснення поступальних кроків, спрямованих на германізацію національного законодавства до законодавства держав – членів ЄС. Особливо це стосується сфери зовнішньоторговельної діяльності,

адже Україна стоїть на шляху розвитку міжнародного економічного співробітництва.

Безумовно позитивним кроком було прийняття Закону України «Про міжнародний комерційний арбітраж», але, на сьогодні, ще залишилося багато питань, не вирішених та не регламентованих чинним українським законодавством. Це стосується і поняття «арбітрабельність», за допомогою якого окреслюється коло справ, підвідомчих третейським судам, а також визначаються умови такої підвідомчості. Єдине розуміння даного поняття та остаточне його закріплення в юридичній теорії і практиці, на нашу думку, сприятиме термінологічному вдосконаленню як правознавства в цілому, так і законотворчої техніки зокрема.

Проте, на підставі аналізу доктринальних положень теорії міжнародного комерційного арбітражу нами було з'ясовано, що єдиного підходу до визначення дефініції «арбітрабельність» у сучасній українській і зарубіжній літературі не існує. До вивчення окремих аспектів означеної проблематики звертались такі дослідники як С. О. Кравцов, Т. В. Сліпачук, М. А. Рожкова, С. А. Курочкин, Ю. О. Сахарова та ін.

Деякі вчені вважають, що «за допомогою доктрини арбітрабельності окреслюється коло справ, підвідомчих третейським судам», тобто поняття «арбітрабельність» означає предметну підвідомчість спорів цим судам, причому термін «підвідомчість» є ширшим, ніж термін «арбітрабельність» [5, с. 125]. Дійсно, розглядаючи співвідношення поняття «арбітрабельності» та «підвідомчості» спорів, бачимо різноманітність даних понять та некоректність їх взаємозамінного використання. В якості критерію поділу спорів на арбітрабельні та неарбітрабельні пропонуємо застосування сукупної наявності в предметі спору публічно-правового елементу та інтересів невизначеного кола осіб.

Водночас Т. В. Сліпачук зазначає «саме у відношенні третейських судів інститут підвідомчості не є застосовним у своїй класичній формі, оскільки однією з основних його характеристик стає така специфічна риса, як «допустимість» договірною передачею спору конкретному третейському суду. При цьому, оскільки в Україні законодавчо поділена компетенція міжнародного арбітражу і внутрішніх третейських судів, на розгляд яких спори з іноземним елементом не можуть бути передані, виникає доволі складна система, у відношенні до якої такі класичні інститути процесуаль-

ного права, як підвідомчість, вимагають суттєвої адаптації при їх застосуванні»[7, с.117].

Окрім спорів про співвідношення понять «арбітрабельність» та «підвідомчість», продовжуються дискусії щодо співвідношення понять «арбітрабельність» та «допустимість». С. О. Купцова вважає, що поняття «допустимості» та «арбітрабельності» є спорідненими, але не тотожними, оскільки поняття «арбітрабельність» є характеристикою спорів, і є ширшим за змістом, ніж поняття «допустимість», оскільки останнє є характеристикою саме арбітражної угоди [3, с.43].

Серед країн СНД та Західної Європи єдиного підходу до визначення поняття «арбітрабельність» немає. Так, в німецькому праві виділяється об'єктивна арбітрабельність, яка визначає, які види спорів можуть бути предметом третейської угоди (характер матеріальних правовідносин, що передаються на вирішення третейського суду), і суб'єктивна арбітрабельність (*ratione personae*), під якою мається на увазі здатність сторін укласти дійсну третейську угоду, тобто бути суб'єктами третейської угоди [3, с.43]. В австрійському праві під об'єктивною арбітрабельністю розуміється можливість укладення арбітражної угоди відносно предмета спору; суб'єктивна ж арбітрабельність розуміється як здатність сторони до укладення арбітражної угоди (що розглядається в цілому як аналог відповідної процесуальної дієздатності) [8, с.49].

В Україні поняття арбітрабельності стосовно діяльності третейських судів означає наочну підвідомчість суперечок цим юрисдикційним органам. Термін «арбітрабельність» не застосовується для характеристики підвідомчості справ державним судам, зокрема державним арбітражним судам. Це поняття сформульоване в теорії третейського розгляду (перш за все в доктрині міжнародного комерційного арбітрування) [2, с.372].

Отже, проаналізувавши окремі положення теорії міжнародного комерційного арбітражу, ми зробили висновки про те, що арбітрабельність третейської угоди – це здатність спору бути предметом розгляду справи в третейському (міжнародному комерційному арбітражному) суді, що визначається національним законодавством. Дана категорія повинна встановлювати чітку залежність між визначенням арбітрабельності спору та фактичними обставинами, що стають відомі третейському суду під час розгляду справи. Тому, незважаючи на наявність спроб вітчизняного зако-

нодавця регламентувати питання арбітрабельності спорів, вкрай необхідним є подальше удосконалення норм, що регулюють визначення підвідомчості справ, які компетентні розглядати міжнародні комерційні арбітражні суди.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про міжнародний комерційний арбітраж : Закон України № 4002-ХІІ: станом на 29вер. 2005р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид.// Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 25. – Ст. 198.
2. Кравцов С. О. Поняття арбітрабельності цивільних справ // Проблеми цивільного права та процесу : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 23 трав. 2009 р. – Х., 2009. – С. 371–373.
3. Купцова М. В. Арбітрабельність спорів у міжнародному комерційному арбітражі // Наука і практика. – 2012. – № 5 (140). – С. 41-45.
4. Курочкін С. А. Підвідомчість спорів третейським судам // Російський щорічник цивільного та арбітражного процесу. – 2002-2003. – № 3. – С. 326-328.
5. Рожкова М. А. Договорное право: соглашения о подсудности, международной подсудности, примирительной процедуре, арбитражное (третейское) и мировое соглашение / М. А. Рожкова, Н. Г. Елисеев, О. Ю. Скворцов. – М. : Статут, 2008. – 525 с.
6. Сахарова Ю. О. Споры кордонів не знають // Закон і бізнес. – 2012. – 47 (1086). – С. 35-41.
7. Сліпачук Т. В. Арбитрабельность международных коммерческих споров в Украине // Вестник Международного коммерческого арбитража. – 2010. – № 1. – С. 105-122.
8. Хегер С. Законодательство Австрии о международном коммерческом арбитраже и перспективы его развития // Третейский суд. – 2004. – 2 (32). – С. 49.

Kuzmin E. E.,

student,

National University «Odessa Academy of Law»

INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION: TO THE ISSUES OF APPLICABLE LAW

Among the several issues that international arbitration poses, that of the «applicable law» plays a very important role [1, p. 613].

The problem of applicable law can be viewed in the two main aspects: the first one – is the procedural rules, which will be used during